

Pred hudo politično krizo?

Vse kaže, da bo vprašanje nameravane razširitve področja Ustanove za industrijsko pristanišče (EPIT), kar naj bi se izvedlo z razlastitvijo obširnih zemljišč tudi v dolinski občini, povzročilo hudo krizo med strankami leve sredine in Slovensko skupnostjo. Kot je znano, je prav to vprašanje predstavljalo na pogajanjih za sestavo novega tržaškega pokrajinskega in občinskega odbora v januarju tega leta eno najhujših spornih točk in je bilo rešeno šele po dolgih razgovorih ter po globlji proučitvi vseh njegovih aspektov.

Odposlanstva koalicijskih strank so sprejela načelen sklep, po katerem bi morala vsaka nadaljnja razširitev industrijskega področja potekati v skladu z medobčinskim regulacijskim načrtom, ki se že pripravlja in sestavlja, zemljišča bi se praviloma odkupovala po neposrednih pogajanjih med lastniki in tistimi, ki jih potrebujejo, delovanje Ustanove za industrijsko pristanišče pa bi bilo urejeno z novim zakonom, katerega osnutek bi morala pripraviti posebna komisija izvedencev, ki bi jih imenovala posamezne stranke.

Pred kratkim pa je v javnost iznenada udarila vest, da je novi predsednik omenjene ustanove, bivši tržaški župan Franzil zahteval od pristojne vladne oblasti, naj izda odlok, po katerem se področje industrijskega pristanišča razširi za nadaljnjih 310 ha, od katerih se 160 nahaja v dolinski občini, kjer bi tudi zgradili tovarno »Veliki motorji«, ki je bila prvotno predvidena na področju Oreha.

Slovenska skupnost smatra to namero za grobo formalno in dejansko kršitev ene temeljnih točk političnega sporazuma in se zato pripravlja izvajati ustrezne zaključke, ki so: kriza v tržaškem občinskem in pokrajinskem odboru ter v devinsko-nabrežinskem občinskem odboru, se pravi v vseh krajevnih ustanovah, kjer zavzemajo njeni predstavniki vodilna mesta ali so doslej bili sestavni del večine. Gre, kot vidimo, za izredno kočljiv trenutek, ko mora vsakdo prevzeti nase svoje odgovornosti in se ravnati po svoji vesti in tako, kot zahtevajo splošne koristi ljudstva.

Kot smo zvedeli, bo vodstvo Slovenske skupnosti sprejelo o tem vprašanju dokončni sklep v petek, 13. t. m.

Doslej je vodstvo Slovenske skupnosti o tej zadevi razpravljalo na dveh sejah. V torek je Svet Slovenske skupnosti ugotovil, da so bile vesti o razširitvi področja Ustanove za industrijsko pristanišče za nadaljnjih 310 hektarov uradno potrjene in da predstavlja to formalno kršitev političnega sporazuma iz januarja 1967. Zato je svet tudi sklenil povzročiti politično krizo, podrobna njena izvedba pa bo določena, kot smo že napisali, na petkovi seji.

RAZLAŠČEVANJE je ustvarjanje brezposelnosti

Revolucionarna gibanja je mogoče skozi vso zgodovino v bistvu definirati s skupno označbo: boj za kruh in svobodo! Ne samo prvo in ne samo drugo, ker sta za človeka vredno življenje potrebna kruh in svoboda.

Moderna gospodarska politika, s katero oblast posega v gospodarsko življenje, zaradi tega je in mora biti predvsem — ustvarjanje novih delovnih mest. Republiška ustava hitro že v 1. členu zagotavlja, da je Italija demokratična republika, ki temelji na delu.

Prav tako vsedržavna petletka 1966-70, katero sta v Rimu odobrila poslanska zbornica 17/3/1967 in senat 25/7/1967, takoj v 1. poglavju pravi: »Cilji programiranja so premaganje sektorskih, teritorialnih in socialnih neravnovesij, ki so še vedno značilna za italijanski gospodarski razvoj, s pomočjo politike, ki stalno teži k polni zaposlitvi ter k višji in človeški valorizaciji delovnih sil, kar tvori trajno obveznost programiranja.«

BESEDE IN DEJANJA

V nasprotju s pravnimi obveznostmi ustave in petletke hočejo birokrati razlastiti nadaljnje 3 milijone kvadratnih metrov (pretežno slovenske) zemlje, zlasti pri Boljuncu v dolinski občini, ter s tem ustvariti nove brezposelne.

Do leta 1970 bodo pri Boljuncu — kot pravijo — zgradili tovarno »Veliki motorji« kot bedno nadomestilo za ukinitve ladjedelnice sv. Marka ter Tovarne strojev sv. Andreja. V Tovarni strojev sv. Andreja na primer bo takrat samo še okrog 600 delavcev ter bodo poklicali v Boljuncu 1200 - 1400 ljudi iz Genove in Turina ali iz »škornja«. Stevilo prišlekov bo naraslo celo na 3000 - 5000, če računamo terciarne dejavnosti okrog tovarne, ter bodo nova naselja prispevala k raznarodovanju dolinske občine.

Razlaščevanje ustvarja brezposelnost ter dalje žene ljudi v izseljevanje, zaradi česar je napad na ves Trst. Prebivalstvo Trsta že dovolj upada: v letih 1951-1961 je na primer kljub dotoku ezulov nazadovalo od 298.000 na 297.000.

Narodni dohodek na prebivalca se je v letih 1951-1962 povečal v Trstu samo za 62,6% ali 3% na leto, medtem ko se je v drugih italijanskih pokrajinah za 126% ali 11% letno. Kmetijstvo na Tržaškem že itak prispeva samo 1,6% k globalnemu dohodu ter hočejo uničiti še preostalo obdelovalno zemljo. Kako se to strinja z izjavo deželnega odbornika Stopperja v Stalnem posvetovalnem odboru, da je med cilji go-

spodarskega programiranja »težnja po izenačenju dohodkov dela in kapitala med različnimi proizvodjalnimi sektorji dežele, upoštevajoč zlasti kmetijstvo?«

Konec leta 1963 je bilo v Trstu zaposlenih 97.767 ljudi, leta 1964 96.474, leta 1965 93.016, leta 1966 91.781 ter junija letos samo še 90.588. V industriji — o kateri toliko govorijo — je padec v zadnjih 3 letih dosegel 10%. Leta 1965 je bilo 40.661 industrijskih delavcev ter konec lanskega leta 39.494. Po drugi strani se bohota birokracija ter je bilo konec leta 1966 22.958 javnih uslužbencev, kar je novo prvenstvo v zadnjih 9 letih.

Iz samega Sv. Marka so od septembra lani do septembra letos odstranili 515 delavcev, od katerih so tri četrtine premestili. Do leta 1970 bodo upokojili okrog 3.700 delavcev v ladjedelnicah v Trstu in Trziču ter pri SAFOG-u v Gorici, ki tudi spada pod državno družbo IRI, a po drugi strani vajencev ne sprejemajo. Povprečna starost delavcev v ladjedelnici sv. Marka znaša že okrog 50 let in najmlajši ima okrog 30 let.

Zelo se jim mudi z razdiranjem ladjedelnice, ki bi morala do leta 1970 ostati nedotaknjena ter graditi ladje. Žerjave so že začeli odvažati v Trzič in Neapelj. Delavnice za mostove in žerjave ni vključil Tržaški arzenal, marveč CMI.

POLITIČNI IZGOVORI IN NE STROKOVNI ARGUMENTI

Ali je to programiranje? To je falimentarna gospodarska politika, katere ne more odpraviti noben pravi Tržačan, ki mu je pri srcu blaginja mesta.

Birokratsko-šovinistični izgovor in ne tehnični argument je trditev, da tovarne »Veliki motorji« ni mogoče zgraditi pri Orehu, ker je teren močvirnat ter bi se gradnja zavlekla in podražila.

Kar se tiče zakasnitve »Velikih motorjev«, odgovarjamo, kdo vas pa sili k naglemu razdiranju Sv. Marka in Tovarne strojev sv. Andreja?

Še bolj klavrn je izgovor o težavnosti in podražitvi gradnje pri Orehu. Moderna tehnika ne pozna terenskih težav: Nizozemci gradijo na morju jezove in novo pristanišče Rotterdam »Europoort« za ladje do 500.000 ton, to je orjaške objekte, proti katerim je tovarna »Veliki motorji« pravi pritlikavec.

Sicer pa so se podobno izgovarjali že z rezervoarji za naftovod, s katerimi so rini v dolinsko občino, čeprav bi jih lahko postavili tik ob morju na izsušenem ozemlju pri Aquili.

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA 15. oktobra, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Beli očrnjak«. Napisal Jack London, prevedel Pavel Holeček, dramatisirala Desa Kraševc. Tretje nadaljevanje; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 14.30 Sedem dni v svetu; 14.45 Popevke za nedeljski popoldan; 15.30 »Vzgojitelj v zadregi«. Veseloigra v treh dejanjih, napisal Giovanni Giraud, prevedel Martin Jevnikar. Igra RO., režira Jože Peterlin; 17.30 Prijatelji zborovskega petja, pripravlja Janko Ban; 18.00 Koncert v miniaturo; 18.30 Kino, včeraj in danes; 19.15 Nedeljski vestnik; 20.30 Iz slovenske folklore — Rado Bednarik: »Pratika za drugo polovico oktobra«; 21.00 Vaški ansambli; 22.10 Sodobna glasba; 22.45 Antologija jazza.

• PONEDELJEK, 16. oktobra, ob: 12.10 Pomenek s poslušavkami, pripravlja Mara Kalan; 13.30 Prijubljene melodije; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 18.00 Zbor »Ernes Grion« iz Tržca; 18.30 Iz Debussyjevega in Martinujevega opusa; 19.25 Misli in nazori; 20.50 Pripovedništvo naše dežele — Alojz Rebula: »Avtomobil«; 21.05 Tamburaški ansambli; 22.00 Pol ure popevk; 22.30 Slovenski solisti; 22.50 Glasba za lahko noč.

• TOREK, 17. oktobra, ob: 12.00 Iz slovenske folklore — Rado Bednarik: »Pratika za drugo polovico oktobra«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Sloveščina za Slovence, pripravlja prof. Martin Jevnikar; 17.40 »Psihofiziologija«, pripravlja prof. Danilo Sedmak; 17.50 Zbor »Jakob Gallus-Petelin« iz Celovca, vodi Franc Cigan; 18.30 Koncertisti naše dežele; 18.55 Ansambel »Dalmacija«; 19.10 Plošče za vas, quiz oddaja; 20.35 Arthur Honegger: »Devica Orleanska na grmadi«, dramski oratorij v enajstih pizorih s prologom. V odmoru (približno ob 20.55) »Pogled za kulise«, pripravlja Dušan Pertot; 22.45 Črni cvet, jazzovska revija.

• SREDA, 18. oktobra, ob: 12.10 Liki iz naše preteklosti: Franc Svetličič; 13.30 Glasba iz filmov in revij; 17.20 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 18.00 Skladbe Orlanda in Lassa v izvedbi zbor »Schwäbischer Singkreis«; 18.30 Slavni solisti v Trstu; 19.10 Zdravniška posvetovalnica, pripravlja dr. Rafko Dolhar; 19.20 Razkuštrane pesmi; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.00) Za vašo knjižno polico; 21.50 Nekaj jazza; 22.45 Sentimentalne pesmi.

• ČETRTEK, 19. oktobra, ob: 12.10 Znanost in tehnika; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Pregled zgodovine italijanskega slovstva: »Dante«, pripravlja prof. Marija Kacin; 18.30 Sodobni italijanski skladatelji; 19.10 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 19.35 Nastopi zabavnih ansamblov na Radiu Trst; 20.35 »Bele noči«, Napisal F. M. Dostojevski. Prevod, dramatisacija in režija Jožeta Peterlina; 22.30 Skladbe davnih dob v interpretaciji kitarista Bruna Tonazzija; 22.50 Romantične melodije.

• PETEK, 20. oktobra, ob: 12.10 Gospodinja nakupuje, pripravlja prof. Tone Penko; 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.30 Plešite z nami; 18.30 Slovenski oktobri iz Ljubljane, vodi Valens Vodusek; 19.10 Novele XX. stoletja — Ivan Cankar: »Lavrinc«; 20.35 Gospodarstvo in delo. Urednik: Egidij Vršaj; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Glasba za dobro voljo; 22.15 V svetu jazza; 22.45 Nežno in tiho.

• SOBOTA, 21. oktobra, ob: 12.00 Iz starih časov: »Francoski vojaki v Ricmanjih«, pripravil prof. Loize Tul; 13.30 Semenij plošč; 14.45 Pojeta: Orrella Vanoni in Gilbert Bécaud; 15.00 Glasbena oddaja za mladino; 16.00 Avtoradio — oddaja za avtomobiliste; 16.45 Glasba za vaš transistor; 17.20 Dialog — Cerkev v sodobnem svetu; 17.40 Obletnica meseca: »Augusto Rodin ob petdesetletnici smrti«; 17.50 Zbor »Glasbene Matice« iz Ljubljane, vodi Igor Lavrič; 19.10 Družinski obzornik, pripravlja prof. Ivan Theuerschuh; 19.25 Studentovski zbor »Akademik«, vodi Pavel Mihelčič; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Ansambel »Tamburica«; 21.00 Aleksander Marodič: »Nenavadno srečanje«; 21.20 Vabilo na ples; 22.20 Za prijeten konec tedna.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Vlada razpravlja o sardinskem banditizmu

Vlada je imela v torek sejo, na kateri je bila glavna točka dnevnega reda razprava o tem, kako zatreti banditizem na Sardiniji. Sardinski banditi so postali, kot znano, zlasti zadnje čase zelo predrzni pri ugrabljanju bogatih trgovcev, posestnikov in industrijcev, za katere zahtevajo potem visoke odkupnine, navadno okrog 50 milijonov lir. In navadno jih tudi dobe, saj napravijo družine ugrabljencev vse, kar je le mogoče, da bi rešile svojega dragega (navadno družinskega očeta ali sina) iz banditskih rok. Vendar se nekega trgovca ni posrečilo odkupiti, ker se banditi niso več javili. Verjetno je umrl, ker je bil bolehen, ali pa so ga iz tega ali onega razloga ubili. To je še povečalo odločnost vlade, da napravi tudi na Sardiniji konec takemu zločinstvu, ali ga vsaj čim bolj omeji, kot je to že naredila z mafijo na Siciliji. Notranji minister Taviani zahteva za sardinski banditizem enako preiskavo s strani posebne parlamentarne komisije, kot je bila izvedena o mafiji na Siciliji in se je izkazala uspešna.

Ministrski svet je na seji sklenil, da bo parlament sestavil komisijo, ki bo raziskala, zakaj uspeva banditizem na Sardiniji. Vanjo pa verjetno ne bodo sprejeli večjega števila sardinskih poslancev, v bojazni, da bi to zaviralo preiskavo, kot jo je na Siciliji.

V torek so banditi na Sardiniji ugrabili znanega zdravnika radiologa Giuseppa Deriuja iz Cagliarija. Ves otok je poč vtisom te nove ugrabitve.

Razlaščevanje je ustvarjanje brezposelnosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nasprotno, če je tovarna »Veliki motorji« res velik objekt, ga je treba postaviti tik ob morju za znižanje trajnih manipulacijskih stroškov. To je tudi smisel moderne ekonomike izraza »industrija na morju«, kot govorijo o Tarantu. Boljunc pa leži več kilometrov proč od morja ter bodo izdatki za infrastrukturo (železnica itd.), za prevoznitvo in za manipulacije znašali milijarde ter bodo kaj kmalu presegli morebitne začetne investicijske prihranke.

Birokratsko-nacionalistični apetit pa je najbolj razviden iz dejstva, da za tovarno »Veliki motorji« potrebujejo samo 700.000 kvadratnih metrov, a jih hočejo razlastiti 3 milijone. Istočasno že škilijo dalje na Kras, kjer se jim je zahotelo kar 3.600.000 kvadratnih metrov.

Ustanovi za industrijsko pristanišče EPIT je treba kaj malo gospodarske sposobnosti za ceneno razlaščanje in drago preprodajanje kmečke zemlje. V letih 1949-1966 si je zbrala imetje ene milijarde lir. Po drugi

TEDENSKI KOLEBARČEK

- 15. oktobra, nedelja: Terezija, Gorazd
- 16. oktobra, ponedeljek: Jadviga, Hotimir
- 17. oktobra, torek: Mira, Hedvika
- 18. oktobra, sredo: Luka, Vojnomir
- 19. oktobra, četrtek: Etbin, Inko
- 20. oktobra, petek: Felicijan, Vanda
- 21. oktobra, sobota: Urška, Tugomer

OBSIRNA RAZPRAVA O GOSPODARSKI REFORMI V JUGOSLAVIJI

V Jugoslaviji se je začela v političnih krogih v zvezi z zasedanjem zveznega parlamenta obširna debata o poteku gospodarske reforme. Zdi se, da reforma ne daje željenih sadov, čeprav se je v marsičem že izkazala za uspešno. Ostali pa so v veljavi razni predpisi — ali pa so bili na novo uvedeni, a premalo premišljeni — ki zavirajo gospodarski razmah in reformo. To so zlasti togi centralistični predpisi, ki otežujejo izvoz in investicije.

—0—

Novice po svetu

V La Paz so uradno naznanili, da je padel v nedeljo v spopadu z bolivijskimi vojniki kubanski komunistični vodja Ernesto »Che« Guevara, ki je imel nalogo organizirati gverilske oddelke po vsej južni Ameriki. Svetovni tisk še ni povsem prepričan o njegovi smrti.

Indonezija je odpovedala diplomatske stike s komunistično Kitajsko, kar je praktično isto, kot da jih je pretrgala. Zahtevala je od kitajske vlade, naj pusti odpotovati indonezijsko diplomatsko osebje, nakar bo smelo odpotovati tudi kitajsko diplomatsko osebje iz Indonezije.

Avstrijski notranji minister Hetzenauer je izjavil v intervjuju za neki nemški dnevnik, da izvajajo atentate na Južnem Tirolskem različne skupine in da centrala atentatorjev ni samo Avstrija.

strani je zaposlitev v vseh podjetjih na industrijskem področju dosegla le skromno število okrog 6.000 ljudi, to je nekaj več kot sam Sv. Marko, ki je imel okrog 5.200 delovnih moči (2.300 notranjih in 2.900 zunjih).

GLOBALNA GOSPODARSKA POLITIKA

Slovenci, ki tvorimo nad 20% prebivalstva, smo v prvi liniji boja za povečanje zaposlitve in blaginje na Tržaškem, ker se birokrati in nacionalisti zaganjajo najprej v nas. Zahtevamo konec »blufa«, s katerim skušajo pod plaščem industrializacije razlaščati našo zemljo in raznarodovati naše občine!

»Blufirajo« pa tudi pred italijanskimi delovnimi množicami, če jim prikazujejo tovarno »Veliki motorji« kot čudežno rešitev za Trst, ker investicije zanjo — to je okrog 40 milijard — ne dosežejo niti dveh velikih ladij. »Raffaello« sama je menda stala okrog 30 milijard, a nočejo objaviti podatkov.

Smo za industrializacijo, če ni razlaščanje in bluf, a ostaja temeljno gospodarsko dejstvo: blaginja Trsta so zlasti morje, pomorske proge, ladje, ladjedelnice, tranzit in trgovinski emporij. Pristanišče prinese državi vsako leto 27 - 30 milijard lir v tujih valutah!

Zaradi tega nadaljujmo složen in neustrašen boj kot v času odporniškega gibanja, kajti narod naš si bo pisal zgodovino sam, ne bosta mu je frak in birokrat.

Pred novo vojno na Bližnjem vzhodu?

Kralj Husein je sam prevzel poveljstvo nad jordansko vojsko, ki jo misli popolnoma reorganizirati, da bo lahko napisala »novo in častno stran« jordanke zgodovine, kar morda pomeni, da naj se pripravi na novo vojno proti Izraelu. Kralj Husein je postal bojovitejši, odkar se je vrnil z obiska v Moskvi.

Tudi nekaj drugih znakov kaže, da se pripravljajo Arabci na novo vojno z Izraelom. Med take znake spada umik 25.000 mož egiptovske vojske iz Jemena. Tiste egiptovske čete veljajo za najboljše, ker so že navajene vojskovanja. K nadaljevanju vojne silijo tudi Irak, Sirija in Alžirija. Verjetno menijo, da nimajo kaj več izgubiti, ampak samo pridobiti. Računajo namreč na aktivnejšo pomoč komunističnih držav, zlasti Sovjetske zveze, ki po njihovem ne bodo dopustile novega arabskega poraza in bodo pravočasno posegle vmes, če ne bodo že sploh od vsega začetka podprle Arabcev s prostovoljci, vojaškimi svetovavci, orožjem in navzčnostjo svojih vojnih ladij pred izraelsko obalo.

Poleg tega računajo arabske države tudi na to, da bo nov izbruh sovražnosti postavil vso zadevo spet v ospredje svetovnega zanimanja ter jo razžaril do take mere, da bodo tudi Združene države zahtevale umik Izraela na stare pozicije, da bi preprečile novo Korejo ali Vietnam. Vsakršna zmaga Judov v novi vojni bi mogla biti — po tej arabski logiki, ki jo je mogoče spoznati iz političnega in diplomatskega dogajanja ter iz pisanja arabskega tiska — za Izrael celo nevarnejša kakor poraz, ker bi začel vreti ves arabski svet. To arabsko vretje pa bi hoteli tudi s strani Zahoda najbrž pomiriti s tem, da bi prisilili Izrael k umiku, s čimer bi skušali paralizirati vedno večji sovjetski vpliv v večini arabskih držav.

Seveda so to zaenkrat šele računi in še to brez krčmarja, ki je v tem primeru Izrael. Arabske vojske so danes še slabše, kot so bile junija, in povrh še popolnoma demoralizirane, posebno egiptovska, katere poveljnik, maršal Amer, je napravil samomor v hišnem zaporu, v katerem ga je držal Nasser, ki je njemu naprtil krivdo za poraz. Večje število častnikov je tudi zaprtih, baje zato, ker so bili zapleteni v Amerjevi zaroti proti Nasserju, v resnici

pa zato, ker želi Nasser pač drugim naprtiti krivdo za poraz. Toda učinkovitost arabskih vojsk bi bila po sedanjih računih arabskih voditeljev le postranskega pomena, kajti Izrael nameravajo tokrat premagati politično — s pomočjo pritiska svojih zaveznikov.

Da se Arabci še nikakor niso odpovedali nameram, da bi popolnoma uničili Izrael in »ga izbrisali z zemljevida«, dokazuje najbolj ravno dejstvo, da se nikakor nočejo pogajati. S pogajanjem in s sklenitvijo miru bi verjetno dobili nazaj skoraj vse ozemlje, ki ga je zasedel Izrael v junijski vojni (razen starega dela Jeruzalema in morda še kakih manjših odsekov), Toda s tem bi priznali obstoj izraelske države in hkrati tudi svoj poraz v vojni. Tega pa za nobeno ceno nočejo. Rajši se zanašajo na novo vojno, in to je tisto, kar vzbuja skrbni glede položaja na Bližnjem vzhodu.

Da se pripravljajo Arabci na novo vojno, dokazuje tudi pisanje libanonskega lista »Al Anvar«, da »je možno vsak hip pričakovati izraelski napad na Suez.« To pravijo poročila iz Kaira. Baje se namerava Izrael polastiti še drugega brega Sueškega prekopa. Pišejo tudi, da je »opaziti nenavadno živahnost izraelskih tankovskih sil na Sinaju.«

Volivni uspeh socialistične opozicije v Avstriji

V nedeljo so bile v Celovcu in v Salzburgu občinske volitve, katere so pričakovali v avstrijski politični javnosti z velikim zanimanjem, ker naj bi bile pokazale razpoloženje volivcev. In res: socialisti, ki so v opoziciji, so v obeh mestih dosegli presenetljivo močno zmago. V Salzburgu so dvignili delež svojih glasov od 39,16% pri prejšnjih volitvah na 64,28%, medtem ko je zdrknila Avstrijska ljudska stranka od 33,84% na 31,22%.

V Celovcu je povečala Socialistična stranka število svojih glasov za 10%, Ljudska stranka pa je izgubila 4% volivcev. V obeh mestih je Ljudska stranka pri parlamentarnih volitvah v marcu lanskega leta zmagala nad socialisti. Sedanje volitve torej kažejo, da so ljudje v precejšnji meri razočarani nad sedanjo enostrankarsko vlado Ljudske stranke. Od nje so si obetali predvsem večji zagon pri reševanju južnotirol-

Seveda je fantastično misliti, da hoče Izrael novo vojno, saj bi si s tem nakopal novo breme v obliki arabskega prebivalstva in vznevoljil svet proti sebi. Ozemlja pa ima že zdaj več kot preveč. Pač pa mislijo na vojno Arabci, a se ne bi radi znašli v vlogi napadalca.

SO PREHITRO POBEGNILI Z LADJE?

V Jugoslaviji so se vnele časopisne polemike zaradi pogorele ladje »Trebinje«. Nekateri očitajo posadki, da je prehitro zapustila ladjo, ki se sploh ni potopila, požar pa je pogasila posadka neke sovjetske ladje. Pri vkrcavanju ladjelomcev s »Trebinja« (last Jugolinije) je utonil častnik neke holandske ladje. Skočil je v morje, da bi pomagal nekemu jugoslovanskemu mornarju, ki mu je spodrsnilo, ko je lezel na holandsko ladjo, in je zletel v morje. Pozneje se je približala ladji, ki je začela greti nekaj sto kilometrov od Durbana, neka sovjetska ladja in jo odvlekla v neki pristan na Madaskarju. Za to ji pripada po pomorskem pravu visoka nagrada, katere ne bi dobila, če bi bil ostal na ladji kak član jugoslovanske posadke.

Zato je nevolja jugoslovanske javnosti upravičena, tembolj ker je bila ladja »Trebinje« ena najmodernejših jugoslovanske trgovinske mornarice.

Vrtnarstvo na Luni

Se nismo dospeli do Lune, pa že učenjaki računajo, kako bi obdelali njeno površje. V ta namen je sklicala mednarodna družba za geokemijo in kozmokemijo svoje prvo zborovanje v Parizu. Ameriški profesor Earl Ingerson je razlagal, da obstoje možnosti za nasade in povrtnine na luni. Glavno vprašanje je seveda, kje dobiti potrebno vodo za namakanje. Pa so našli strokovnjaki tudi za to potrebo ustrezno rešitev. Ugotovili so, da se nahajajo na luni debele ledene plasti v zmrzlini do 200 stopinj Celzija. Nekoč se je ta led nahajal v jezerskih kotanjah. Ko se je planet ohlajeval, je voda zmrznila in se danes te plasti nahajajo pod zgornjo prašno plastjo.

Profesor Ingerson predlaga, da bi ta led raztopili, ga shranili v posebnih vodnjakih in uporabljali ledenico za namakanje rast-

linjakov. Gnojila za rastline bodo pa dobili iz vulkanskih izmečkov, ki jih je na luni na kupe.

Zanimanje za poljedelstvo na luni tudi ni brez pravne podlage. Že v januarju tega leta so se zbrali v Parizu zastopniki Amerike, Anglije in Sovjetske zveze, ki so razpravljali in podpisali pogodbo o interesnih okrožjih na luninem ozemlju.

Ta in oni bo morda sodil, da pijejo za medvedovo kožo, ki je še v brlogu. V resnici se pa človeški napredek tako razvija, da niso ti dogovori prav nič preuranjeni — s tehnične strani. Kajti vprašati se je seveda treba, zakaj naj bi gojili vrtnarstvo na Luni, ko pa je devet desetih kopne površine naše zemlje še vse prej kot poljedelško dobro izkoriščene.

skega vprašanja in večji gospodarski razmah, v resnici pa je južnotirolsko vprašanje zašlo od tedaj še bolj v slepo ulico in tudi gospodarski rezultati niso takšni, da bi potolažili ljudi nad političnimi razočaranji.

Pri nedeljskih občinskih volitvah pa se je tudi pokazalo, da nacionalliberalci, ki veljajo za simpatizerje nacizma, nimajo veliko zaslombe v volivcih, vsaj ne v glavnih mestih dežele Salzburške in dežele Koroške, četudi je bila ravno v teh dveh deželah svoj čas nacistična okužba posebno močna, zlasti še na Salzburškem.

V splošnem menijo, da pomenijo rezultati nedeljskih občinskih volitev v Salzburgu in Celovcu hud politični poraz za Avstrijsko ljudsko stranko, kar ji ne obeta dobrega za prihodnje parlamentarne volitve. Seveda pa je treba tudi upoštevati, da so volivni rezultati pri občinskih volitvah v vseh demokratičnih, to je večstrankarskih državah navadno nekoliko različni od rezultatov političnih volitev, ker gre bolj za volitev posameznikov kot ideologij in pri tem igra osebna priljubljenost veliko vlogo. Ljudje namreč vse kandidate osebno poznajo in dajo osebnim simpatijam prednost pred strankarskimi programi.

Nedeljske volitve pa so tudi dale prav vodstvu Socialistične stranke, ki se je po zadnjih parlamentarnih volitvah odločilo za opozicijo namesto za podaljšanje koalicijske vlade z Ljudsko stranko. S tem je Avstrija dobila krepko demokratično opozicijo, s tem pa tudi veljavno demokratično alternativo, in to je vzelo veter iz jader totalitarnih skupin na skrajni levi in skrajni desni, ki bi sicer zbirale okrog sebe nezadovoljneže. Poleg simpatizerjev nacizma so doživeli namreč tudi komunisti v nedeljo hud poraz. Izgubili so edina mandata, ki so ju imeli doslej v mestnih svetih Salzburga in Celovca (v vsakem po enega).

I Tržaškega

PREJELI SMO

PISMO OB ZACETKU SOLE

Končno se je šola pričela in vpis na slovenske šole letos ni slab. Treba je izreči zahvalo tudi Vašemu časopisu, ki je pogosto opozarjal slovenske starše, kam spadajo njihovi otroci. Vsi, ki slovensko čutimo, se zavedamo vloge, ki so jo poleg nekaterih posameznikov opravili naši časopisi, ki so čutili vso odgovornost do šole.

Toda, kakor smo se borili in se bomo borili za slovenske otroke, tako se bomo tudi za dobro šolo. Imam v mislih naše srednje šole. Moj sin, ki hodi v nižjo srednjo šolo, je prišel letos domov s seznamom popolnoma novih profesorjev. Drugi, ki hodi na eno višjih, ima prav tako precej novih profesorjev. Človek se sprašuje, ali je res potrebno vsako leto tako menjavanje. Komaj se navadijo otroci na profesorje in profesorji spoznajo otroke, že gredo drugam in tam začenejo znova.

Zelo sem se začudil tudi, ko slišim, da učijo slovenščino v višjih šolah čisto novi ljudje, ki so učili do zdaj leta in leta italijanščino in so zanjo usposobljeni. Slišim pa, da tisti, ki so učili slovenščino in so zanjo usposobljeni, učijo ali druge predmete ali pa sploh niso več na šoli. Nekateri so prosili, da bi učili italijanščino, a so jim dali slovenščino. Zbral bom točne podatke, iz katerih bo mogoče napisati točno poročilo.

Tudi to je zanimivo, da so nekateri dobili stalnost, ker so naredili izpit iz italijanščine — toda ti ne uče italijanščine, ampak slovenščino na naših šolah. Več pišem o pouku slovenščine, ker nas Slovence tu pač najbolj to zanima.

Sprašujem se tudi, ali je bolje za šolo, da nekateri ravnatelji nastavljajo nove študente z uniferze, ki še niso nikdar učili, ne nastavijo pa profesorjev, ki so v dolgih letih poučevanja dokazali svojo sposobnost. Enkrat mislim, da bi bilo tudi prav, da se javno razčisti, kakšno pristojnost imajo pri nastavitvah ravnatelji in kakšno proveditorat. Slišim, da se ravnatelji izgovarjajo na šolsko nadzorništvo, od tam pa da kažejo na ravnatelje.

Šola je v Italiji demokratična. Hvala Bogu, da se je število naših učencev ustalilo. Skrbeli bomo še naprej, da se bo stanje v tem oziru boljšalo. Moramo imeti pa garancije, da bodo tudi

učne moči povsod na mestu in ne bo to prepuščeno neki samovolji. In da bo šola zares najboljša!

Oče dveh dijakov
(Sledi podpis)

ZASEDANJE NA REKI

Na reki se bo v kratkem zaključilo zasedanje mešane italijansko-jugoslovanske komisije za izvajanje videmskega sporazuma o maloobmejnem prometu. Doslej sta odposlanstvi sklenili ustanoviti novo avtobusno progo Trst - Milje - Koper, po kateri bosta dnevno vozila dva avtobusa. Sklenjeno je bilo nadalje, da bo obmejni prehod pri Prebenegu dovoljen tudi prometu z navadnimi prepustnicami in ne samo prometu s kmečkimi prepustnicami kot doslej.

»KRAŠKI MUZEJ«

Predsednik pokrajinske uprave Savona je na seji pokrajinskega sveta, ki je bila v torek, med drugim sporočil, da je njegova uprava dala pobudo za ustanovitev »kraškega muzeja«. Povedal je, da bo v kratkem sestanek vseh županov prizadetih občin, na katerem se bodo pogovorili o podrobnostih izvedbe te pobude.

Opčine:

NAGLA SMRT MLADENICA

V noči od srede na četrtek je nenadno umrl Renato Bolčina z Opčin. Nesrečnega mladeniča, ki je bil ravno pred kratkim sprejet v zbor mestnih stražnikov in je bil zelo priljubljen pri vseh, ki so ga poznali, je verjetno zadela srčna kap.

Njegovim svojcem naše iskreno sožalje.
N. I.

Camping - pot do prirode in do sočloveka

Zadnje soboto septembra smo slišali po radiju zaključno oddajo iz niza »Počitniška srečanja«. V razloček od prejšnjih, ko smo poslušali vtise naših ljudi iz tujih dežel, smo tokrat dobili vpogled v poslovanje tržaške potovalne pisarne in tako srečali turiste, ki potujejo skozi naše mesto. Ob tem se mi je porodila misel, da bi verjetno maringoga med nami zanimalo, kako ti turisti pri nas žive in kakšne vtise odnašajo od nas. V tem pogledu se mi zdi primerno, da si ogledamo življe-

nje v campingu kot najsoodobnejši turistični zvrsti. V našem turističnem središču v Sosljanu imamo kar štiri campinge in spričo razvijajočega se turističnega prometa vsi lepo delujejo.

Oznaka »camping« pomeni nekoliko več kot slovensko taborišče. To je namenjeno zgolj neki zaključeni, organizirani skupini z določenim ciljem kot je vojaška, športna, skavtska, ki tabori sredi prirode; dočim je camping mednarodnim predpisom ustrezno urejen prostor, kjer se zbirajo najrazličnejši turisti za krajši ali daljši čas in je torej povsem turističnega značaja. Ta vrsta turizma se je razvila po zadnji vojni, sprva iz ekonomske potrebe, ko so se ljudje poslužili vojaških šotorov, da so mogli letovati ob morju ali v hr. bih. Razvoj motorizacije in izpopolnitev ter cenena proizvodnja šotorov, katere vedno bolj dopolnjujejo routloti, je dejansko omogočila in neverjetno pospešila campiranje kot novo vrsto turizma. Razvoj gre dalje in se prvotna oblika campingov vedno bolj spreminja v »turistična naselja«, tako da se poleg šotorov postavljajo trajne zgradbe kot bungalovi ali chalets, ki omogočajo letovanje tudi v slahih vremenskih prilikah in zlasti starejšim ljudem. Ta oblika turizma ima zavoljo svojih prednosti tudi največje možnosti razvoja.

IN KAKŠNE SO PREDNOSTI CAMPIRANJA?

Največja je ta, da približa človeka narodi in sočloveku. V tem leži njegov rekreativno-zdravstveni, etično družbeni in socialno politični pomen in vrednota, ne glede na ekonomske dobrine, ki jih prinaša razvoj turizma vsaki deželi. Stopimo samo v enega naših campingov v Sosljanu pa bomo videli, da je temu tako.

Marija Kržič
(Dalje prihodnjic)

NATEČAJI

Prometno ministrstvo je razpisalo naslednje javne natečaje za delovna mesta pri Italijanskih državnih železnicah:

- 600 mest (40 za področje Verone, Benetk in Trsta) kvalificiranega delavca za električne napeljave;
- 1000 mest (Trst 30) za pomočnike strojevodij;
- 750 mest (za področje Verone 70), za sprevodnike;
- 800 mest (Trst 80) za železniške čuvaje;
- 1600 mest (Trst 70) za težake.

Pogoji: pod a) dokončana osnovna šola; pod b) in c) diploma nižje srednje šole; pod d) in e) dokončana osnovna šola; starost od 18 do 30 let. Rok za predložitev prošelj zapade 18. oktobra 1967. Informacije: Okrajno tajništvo Italijanskih dr. železnic — trg Vittorio Veneto, 3.

—0—

Ministrstvo za delo in socialno skrbstvo je razpisalo javne natečaje za:

- 128 mest tajnika 3. razreda pri INPS;
 - 25 mest pomožnega inšpektorja 3. razreda rezerviranih za izvedence tehnične stroke;
 - 25 mest podtajnika;
- Pogoji: a) diploma višje srednje šole; b) starost od 18 do 32 let. Rok za predložitev prošelj zapade 26. oktobra 1967.

Uradni vestnik št. 233 z dne 16. sept. 1967.

K.A.S.T.A.

ČESTITAMO

Prof. Pavle Zlobec in njegova žena Anamarija v Trstu sta dobila hčerko prvorojenko Marijo. Mnogo sreče mali Mariji in priščne čestitke srečnim staršem.

Beneška Slovenija

Matajur:

SMUČARSKA VLECNICA

Ze spomladi so se domenile turistične organizacije in nadiške občine, kako bi razvile turizem v krajih Nadiške doline in na Matajurju samem. Nekateri predlogi so se že udeležili. Tako na primer gradnja ceste od vasi Matajur do podnožja kraja, od koder bi se žičnica vzpela na vrh. Z deželnim prispevkom bo urejena ta cesta, za katero imajo v predračunu 30 milijonov lir.

Manjka pa še potrebna vsota za žičnico in sicer znesek 17 milijonov. V načrtu imajo tako žičnico, ki bi lahko prepeljala vsako uro do 600 oseb. Delniška družba, ki se v ta namen šele ustanavlja, je dala v obtok delnice po deset tisoč lir. Ko bo zbrana potrebna vsota, bodo takoj ustanovili družbo »Matajurskih žičnic«, ki bo progo postavila in jo tudi vzdrževala.

Nedvomno bo to zelo pospešilo zimski turizem, a letošnjo zimo gotovo še ne.

Brdo:

TURISTIČNA PRIVLAČNOST

Ze več let slovijo velike podzemne jame pri Zavrhu v občini Brdo. Njih glas se je razširil zaradi lepih kapnikov, čudovitih prehodov, jam, jezerc in predorov iz ožje okolice že po vsej deželi. Najprej so jih raziskovali že leta 1925 domači radovedneži, potem nekateri iz zanimanja, dokler niso prišli pravi jamarji in so začeli raziskovati podzemlje pri Zavrhu, beneško-slovenski Postojni. Završani so že od starih časov poznali jamo Dovico na vzhodni strani vasi in Globinjico bliju Ujonta ali Viganta. Tretja jama pa je pri cerkvi in ima narejen vhod pri zaselku Rusa. Vse tri votline so povezane med sabo z rovi in preduhi skozi katere so se prebili pogumni jamarji.

Novice po svetu

Grška vlada je izpustila iz hišnega zapora starega voditelja Zveze centra in nekdanjega ministrskega predsednika Papandrea. Njegov sin pa bo prišel pred sodišče, ker je bil baje zapleten v zaroti, ki je hotela vreči monarhijo.

Vrhovno sodišče Srbije je na priziv znizalo pisatelju Mihajlovu kazen od štirih let in pol na tri leta in pol.

7. t. m. je umrl nekdanji britanski ministrski predsednik in voditelj laburistične stranke lord Clement Attlee. Star je bil 84 let.

9. t. m. zjutraj je umrl v neki kliniki v Neuillyu pri Parizu odlični francoski pisatelj André Maurois (pravo ime Emile Hertzog). Doživel je 82 let. Bil je član Francoske Akademije.

SPREJEM ZA NADSKOFA

V nedeljo dopoldne je priredila goriška občina uradni sprejem za novega goriškega nadškofa v dvorani deželnih stanov na goriškem gradu. Udeležili so se ga vsi izvoljeni predstavniki dežele, pokrajine in občin v okviru goriške nadškofije. V uvodnem nagovoru je goriški župan Martina poudaril, da so se zbrali vsi zastopniki javno-upravnih ustanov z namenom izraziti spoštljivo udanost nadškofu in da vsakdo na svojem mestu sodeluje z njimi s polno enakopravnostjo svojega poslanstva, a obenem upoštevajoč tudi delo drugih kompetenc za doseg skupne blaginje. Kot sin naše dežele, je zaključil, pozna tudi globoko naše potrebe in stremljenja.

Odgovoril je nadškof Cocolin, da nakazuje dva simbola na ozemlju nadškofije vzporedno in tudi sovpadajoče delo svetne in cerkvene oblasti. Znak verske in cerkvene oblasti je starodavni Oglej, goriški grad pa je stara priča svetne goriške oblasti. Samostojno delovanje vsake oblasti na svojem polju je predpogoj za vsak sporazum in uspešno delo za blagor skupnosti, je zaključil nadškof v svojem globoko zamišljenem odgovoru, ki ga je izrekel prostodušno in pristrčno, kakor mu ga je narokovala zavest njegovega visokega poslanstva.

Slovenski verniki pripravljajo sprejem novemu nadpastirju, ki bo v Katoliškem domu.

- Kanalska dolina

Po vojni se je raziskovanje nadaljevalo bolj smotrno. Obiskovalcev je vedno več. Domačini in oblasti so uvideli, da bi se mogel završki podzemski svet tudi turistično ovrednotiti. Pred časom so se zbrali na županstvu v Brdu občinski zastopniki z nekaterimi deželnimi in pokrajinskimi odborniki, da bi proučili turistične možnosti in vrednote završkih jam. Na sestanku so sklenili povabiti na pregled podzemlja profesorja Morganteja, predstojnika mineraloškega instituta tržaške univerze in druge strokovnjake. Proti koncu prejšnjega meseca so res prišli in so ugotovili, da bi se z nekaterimi deli omogočil boljši vhod v jame, ki so res naravna posebnost. Odprli bodo poseben vhodni predor pri kraju Mlačici, na pobočju proti Njivicam. Predor bi vodil naravnost v prvo večjo dvorano. Deželna uprava je za ta dela že določila primeren znesek. Če bodo vse te priprave končane do prihodnjega poletja, bo ves okraj precej pridobil takoj na privlačnosti in tudi v gospodarskem oziru.

Ukve:

SMRTNA NESREKA

Avtomobilski dirjači imajo navado, da zlasti skozi Kanalsko dolino pritisnejo na vzmet in poženejo avto v blazno dirko. Zret takšnega dirjanja je bil v nedeljo zvečer 15-letni deček Angel Tribuč iz Ukev. S tremi prijatelji je hodil po glavni cesti iz Ukev proti Zabnicam. Za družbo je pridiral avto, ki ni opazil pešcev, ki so se pravilno držali desnega cestnega roba. Tribuča je oplazil od strani, a vendar tako da je deček tresčil na asfalt in si je prebil lobanjo. Pri priči je bil mrtev. Mladenič, prodajalniški uslužbenec v Trbižu, je bil splošno priljubljen. Vsi vaščani in znanci objokujejo njegovo prezgodnjo smrt.

TRGOVINSKA MREŽA

Po statističnih podatkih za lansko leto je bilo razdeljenih v deželi Furlanija-Julijska krajina 4854 trgovinskih dovolilnic za stalno prodajo na drobno. Od teh jih je odpadlo na goriško pokrajino 658, na tržaško 1381 in na videmsko 2815. V sorazmerju s številom prebivalstva je pa največ trgovin v naši pokrajini.

Na prvem mestu so trgovine s perilom, nogavicami in oblačilno drobnarijo; teh je v vsej deželi 1044. Sledijo po številu trgovine s tkaninami in nato trgovine oblek, ki jih je na Goriškem 71. Prodajaln čevljev in usnja je na Goriškem 75. Trgovin z igračami, drobnarijo in gospodinjskimi izdelki so našli v deželi 488. Teh je največ na Tržaškem, medtem ko jih je na Goriškem polovico manj, ker pride ena trgovina na 4130 prebivalcev.

Urarn in zlatarn je v deželi 260. Najmanj jih je v videmski pokrajini, zaradi manjše obmejne kupčije s tem blagom. Trikrat več trgovin z dežniki in torbicami je v Trstu kot v goriški in furlanski pokrajini; zopet zaradi male obmejne kupčije. Klobučarn je v vsej deželi 74, trgovin s športnimi izdelki pa 61.

DOM POCITKA

Prejšnji teden je deželni odbornik za zdravstvo dr. Ermenegildo Nardini sprejel zastopnike treh slovenskih občin na Goriškem. V delegaciji so bili doberdobski župan g. Andrej Jarc, sovodenjski podžupan g. Janko Cotič, števerjanski podžupan g. Ciril Terpin ter pokrajinski odbornik g. Marko Waltritsch, ki je srečanje tudi organiziral.

Zastopniki treh slovenskih občin na Goriškem so dr. Nardiniju nakazali potrebo po zgraditvi ali ureditvi zavoda za stare, ki naj bi ga tri slovenske občine skupno upravljale. Potreba po takem domu obstoja, ker bi tako slovenski stari ljudje, lahko našli domače okolje v zadnjih letih svojega življenja, medtem ko morajo sedaj hoditi po tujih domovih. Odbornik dr. Nardini je obljubil, da bo zadevo skrbno preučil ter jo predlagal za izvedbo v enem izmed prihodnjih proračunov.

Sovodnje:

SOLSKE STAVBE

Poslopja osnovnih šol v naši občini so že precej stara in ne ustrezajo več sodobnim zahtevam. Sovodenjsko šolsko poslopje je pa kljub novi notranji opremi nemogoče za nadaljnji pouk. O teh hibah je bilo v javnosti in na pristojnih mestih že dovolj govora.

Sovodenjsko županstvo se je tega tudi dobro zavedalo in je že pred časom vložilo prošnjo, da bi država prispevala 25 milijonov za novo šolsko poslopje v Sovodnjah, za popravila šolskih zgradb v Gabrijah, na Vrhu in v Rupi pa po 6 milijonov. Posebno zunanost te šolske stavbe kaže prav žalostno podobo. Županstvo je prosilo za večji prispevek tudi za otroški vrtec na Vrhu.

Za vsa ta dela pa bo treba, ne po krivdi občine, še precej časa čakati. Izšel je namreč zakon, ki določa, da mora država prevzeti vse stroške za šolske zgradbe. Zato

Iz Goriške

je občinski svet sklenil vložiti nove ustrezne prošnje s primernimi poviški.

Kdaj bodo osrednje oblasti ugodno rešile novo vlogo, je pa seveda vprašanje. Občina bo medtem morala tudi paziti, da ne bo državni prispevek preizek, tako da bi mogli stara šolska poslopja le za silo »poflikati«. Zadnji čas je, da dobijo vse naše šole, ki so tudi državne, primerno zunanjo podobo.

RAZPIS TEKMOVANJ

Športna zveza Olimpija organizira športno manifestacijo »Memorial M. Filej«, ki bo letos že šesta po vrstnem redu. Letos so v to športno tekmovanje vključena tudi dekleta, ki bodo nastopila v lahki atletiki in v streljanju. Na sporedu so sledeče tekmovalne točke:

1. Streljanje z zračno puško v dneh 12. in 19. novembra.
 2. Tekmovanje v lahki atletiki, ki bo v soboto 28. in v nedeljo 29. oktobra na šolskem stadionu v Gorici.
 3. Nogomet v tednu od 1. do 5. novembra.
 4. Namizni tenis v tednu od 5. do 12. nov.
 5. Odbojka od 19. novembra dalje.
 6. Tek čez drn in strn bo zaključil športno manifestacijo dne 26. novembra.
- Za košarko bo določen datum pozneje. Podrobnosti tekmovanj in pravilnik bo sta javljena pravočasno.

Doberdob:

VREMENSKA OPAZOVALNICA

V doberdobskem okolišu, in sicer na Poljanah, že deluje nova vremenska opazovalnica. Poprej je stala v bolj skromnem obsegu na letališču Velikih Roj. Doberdobska, oziroma poljanska, pa je bolj sodobno urejena s pripravami za merjenje toplote, pritiska, vlage ter za smer in hitrost vetrov. Nameravajo pa postaviti še druge opazovalne naprave za določevanje meteoroloških in klimatskih posebnosti.

Vremenska postaja je v zvezi z dokončno odločitvijo, kje bo stal veliki stroj za jedrsko silo.

SPORTNO IGRISČE

Že več časa se govori o potrebi nogometnega igrišča v Doberdobu. Občinska uprava je precej časa od tega zaprosila vsedržavno športno zvezo CONI da bi ta finansirala gradnjo. Okrog 5 milijonov lir je s te strani tudi prišlo, a povečane cene storitev zahtevajo še večji strošek. Pred nekaj meseci je zato občinska uprava v Doberdobu zaprosila deželno upravo za nadaljni prispevek. Župan g. Angrej Jarc je prosil pokrajinskega odbornika Waltritscha za pomoč in posredovanje pri deželnem odborništvu za šport.

Odbornik Waltritsch je najprej pozanimal za stvar goriškega predsednika CONI gospoda Lina Breganta, nato pa se je za stvar pozanimal v Trstu na deželnem odborništvu za šport. V teh dneh je deželni odbor odobril sredstva za razne športne naprave v deželi. S strani deželnega odbora za šport so poslali v Gorico obvestilo, da so doberdobski občini podelili za potrebe igrišča dva milijona in pol lir, za potrebe občinske dvorane druga dva milijona in pol lir.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Medosledni „revčki kruhoborci“

(OKTOBRSKA ŠTEVILKA »MLADIKE«)

Te dni je izšla iz tiska oktobrska številka »Mladike«. Vsaka nova številka te revije nas razveseli, ker je vedno nov dokaz življenjske volje in dejavnosti krščansko in domoljubno čutečega slovenstva na tem kosu primorske zemlje.

Na začetku te številke je objavljen uvodnik »V novo šolsko leto« (podpisan Peter Hribar), v katerem je v zgoščenih oblikah prikazanih nekaj težkih problemov slovenskega šolstva na Tržaškem in Goriškem. V uvodniku beremo med drugim telebridke besede: »Namesto da bi takoj obravnavali vzgojno izobraževalno delo, nas težita skrb in radovednost, koliko je otrok v slovenski šoli, je naš sosed zaupal otroka slovenski šoli? Res je, da se je število otrok rahlo dvignilo, a število je vseeno premajhno. Naše družine postajajo puste, so brez otroškega smeha in joka, ker so nam več udobna hiša, stanovanje, avto in gospodinjski stroji kot pa otroci. Lov na denar, udobje in imetje, ki ga ne bomo imeli komu zapustiti, dušijo v nas naravno željo po številnih otrocih. Po naših mestih in vaseh je premalo otroškega živčava.

Druga težka ugotovitev pa je zaupanje otroka slovenski šoli. Demokratični ustroj države in družbe, v kateri živimo, nam je omogočil slovensko šolo, mi sami pa se ji odtujujemo, ker nimamo vanjo zaupanja, ker ji ne izročamo svojih že tako maloštevilnih otrok. Tu ni več izgovora: bo laže dobil službo, bo na visokih šolah bolje uspeval, se hitreje zaposlil. To so izgovori, ki ne drže. Danes je svobodna tekma. Kdor več zna, več velja.

Moramo pa požreti grenko slino ob občutku: glejte na šolnike, ki uče na slovenskih osnovnih in srednjih šolah, svojih otrok pa slovenski šoli ne zaupajo. Ob takih primerih, ki vemo, da so, bomo le vzdihnili: revčki. Naj bodo ti revčki vsaj toliko dosledni in naj gredo za svojimi otroki in naj ne iščejo kruha na slovenski šoli, ker so navadni kruhoborci, pa naj stoji za njimi še taka uniforma ali še tak položaj njihovega zakonskega sodruga. To so oportunisti, vredni le pomilovanja, v slovenskem občestvu zanje ni mesta.

Vsem tistim staršem, ki so že zaupali in še zaupajo svoje otroke slovenski šoli, pa vse priznanje, ker vemo, da se zavedajo, da spadajo v slovensko občestvo, vedo, kje je njih mesto.

NOVA SEZONA NEMŠKEGA KULTURNEGA INSTITUTA

Nemški kulturni inštitut v Trstu, Via Coronio 15, začneja novo sezono. V ponedeljek, 16. oktobra, bo predaval dr. Heinz Hollmack, zgodovinar in kulturni svetnik nemškega veleposlanstva v Rimu, o zgodovini Berlina. Začetek ob 19. uri.

V Nemškem kulturnem inštitutu se sprejemajo tudi prijave za tečaj nemščine, za začetnike in tiste, ki že nekaj znajo. V Inštitutu so na razpolago tudi lepa knjižnica ter nemški časniki in revije:

Ta številka je bogata na pesmih. Na prvem mestu moramo imenovati zelo lepo pesem Milene Merlak-Detela »Otroška soba«, moderno, a vendar polno nežnega občutja; pretresljivo odmeva v njej splošni občutek naše dobe — strah pred bodočnostjo. Tudi »Pesem o stari mami« (B. M.) je izredno lepa in izvirna. Kot primer naj navedemo te eno samo kitico iz nje:

*Bla je čarodejka
in svetnica:
je znala cvet
pričarati gorečkt,
da so n' e okna
karminasto gorela,
in skopi njivi
blag jesenski sad;
je znala reči:
»Zdravje se povrne
in obuditi plamen
iz mrtvega pepela.*

Slavko je objavil pesem »Jesenske misli«, ki pa je še začetniška po motivu, svetobolju in konvencionalnem jeziku. Dve strani revije sta posvečeni 10. obletnici smrti pesnika Zdravka Ocvirka. Objavljenih je nekaj lepih pesmi iz njegove zapuščine.

Pripovedništvo je zastopano v tej številki samo s »Pravljico o Fufi« (Fufiju?). To je pristržno in tudi literarno dobro napisana »pravljica« o otroku, ki že pred rojstvom protestira proti tistemu, kar ga čaka pri starših, ki jima je več do »standarda« kot do otročka, ki je na poti k njima.

Ta številka »Mladike« prinaša več reportaž in obilje slik iz letošnjih slovenskih otroških počitniških kolonij. Poroča (s slikami) tudi o zborovanju slovenskih katoliških intelektualcev v Dragi in objavlja izjavo uredništva »Mostu« o procesu proti pisatelju Marjanu Rožancu v Ljubljani. Poldruga stran je posvečena tudi 10. jubilejnim športnim igram, odprtju novega športnega igrišča v Nabrežini (s sliko) in drugemu športnemu dogajanju med našo mladino.

Stanko Janežič je objavil obširno poročilo o knjižnici »Slovenska Cerkev«. Omeniti je še p.s.m.a. bravcev in krajše članke in poročila o raznih kulturnih dogodkih ter članek o smrti Vladimira Bartola. V sicer pestri in razgibani reviji pogrešamo le kak tehtnejši izvirni pripovedni prispevek.

Proces proti Rožancu

V torek, 10. t. m., je bil v Ljubljani pred okrožnim sodiščem proces proti pisatelju Marjanu Rožancu zaradi nekih odstavkov v esejih, ki jih je objavil v tržaški reviji »Most«. Obtožen je bil »sovražne propagande« in »širjenja neresničnih vesti«, za kar je predvidena po jugosl. kazenskem zakonu kazen do 13 let ječe.

Na procesu pa je javni tožilec umaknil obtožbo o sovražni propagandi in tako so sodili Rožanca le zaradi »širjenja neresničnih vesti«.

Proces, ki je imel veliko publike, zlasti seveda iz vrst ljubljanskih intelektualcev in študentske mladine, je potekal v mirnem, vedrem in treznem vzdušju. Bil je kratek. Sodba se je glasila: šest mesecev zopora pogojno za dve leti. Videti je bilo, da nihče ni imel namena, razpihniti literarne zadeve v politično afero, kot se je to na žalost zgodilo v Mihajlovem primeru.

Ni še znano, če bo Rožanc vložil priziv. Treznost procesa in mila sodba sta povzročili zadovoljnost zlasti tudi v tržaških kulturnih krogih, ki se zavzemajo, v smislu revij »Trieste« in »Most«, pri katerih je sodeloval Rožanc, za resnično zblizanje in za »odprta vrata« med sosednjima na-

rodoma in kulturama. Zato je skupina uglednih tržaških intelektualcev že pred procesom naslovila na jugosl. veleposlanika Prico v Rimu poslanico, v kateri je bilo rečeno med drugim: »Skupina italijanskih in slovenskih izobražencev v Trstu se zato obrača na Vas s prošnjo, da podvzmete vse, kar je potrebno, da se obtožba proti Rožancu ne zaključi z obsodbo, ki bi ne zadela samo njega, ampak vse, ki na obeh straneh meje delujejo v prid razumevanja in miru med narodi.«

Poslanico so podpisali:

Elio Apih, zgodovinar; Aurelia Gruber Benco, urednica revije »Umana«; Filibert Benedičič, pesnik; Bogdan Berdon, esejist; Enzo Bettiza, pisatelj; Guido Botteri, urednik revije »Trieste«; Giorgio Cesare, urednik revije »Trieste«; Avgust Černigoj, umetnik; Stelio Crise, ravnatelj »Biblioteca del Popolo«; Dino Dardi, pisatelj; Rafko Dolhar, univerzitetni docent; Stanko Janežič, pesnik; Aleš Lokar, urednik revije »Most«; Biagio Marin, pesnik; Saša Martelanc, esejist; Mario Maver, odgovorni urednik revije »Mladika«; Boris Pahor, pisatelj; Bojan Pavetič, časninar; Boris Podreka, arhitekt; Nicolò Ramani, profesor; Alojz Rebula, pisatelj; Saša Rudolf, pokrajinski odbornik; Carlo Schiffrer, zgodovinar; Lojze Spacal, umetnik; Drago Stoka, odgovorni urednik revije »Most«; Josip Tavčar, dramaturg; Fulvio Tomizza, pisatelj; Mitja Volčič, časninar; Vladimir Vrevec, arhitekt; Drago Legiša, časninar.

Pokristjanjenje Slovencev N. H.

Staronordijski izraz helvíti je pomenil krščanski pekel, švedsko: helvete, novonorveško helvite. Staronordijski izraz víti je pomenil kazen za slabo vedenje. Helvíti je torej pomenilo kazen v podzemlju, pekel. Iz izraza víti pa pride tudi slovenska beseda vice, ki torej pomenijo kazen, a ne v podzemlju, torej ne v peklu, ampak milejšo.

Spoved pride morda iz izraza paa veda — dati vedeti (veda ali veta — vedeti).

Beseda raj pride iz staronordijskega izraza rói, ki je pomenil počitek, mir. Roa pa je pomenilo veseliti se. Romar je pomenilo Rimljana, ali morda človeka, ki je poromal v Rim. Pravi izraz za takega romarja pa je bil Romar-farar.

Zlodej pride iz slode — hudobnež, slódi pa je bilo tisto, kar je kdo vlekel za seboj. Zlodej je torej lahko pomenilo prvotno hu-

dobneža ali takega, ki ga bo hudič odvedel v pekel.

Sveča je iz staronordijskega glagola sveida ali svida — svetiti, goreti.

Devica pride iz té-viti, dobesečno: prosta kazni, prosta škode. Té je pomenilo v staronordijskem jeziku: biti prost za nekaj ali biti brez nečesa.

Slovenska beseda čudež pride nedvomno iz staronordijske besede under z istim pomenom, morda pod vplivom pridevnika underskön (izg. ünderšön) — čudežen, čudovito lep.

Vrag pride najbrž iz staronordijske besede vrake — zavreči, zaničevati, torej: zavržen, ali iz vrag — narobe, težko, nevoljno. Vrak je pomenilo: zavržen, pa tudi razbitino ladje, za kar so uporabljali tudi izraz vraka (razbitina). Norveško vöre pomeni pa-

ziti, uvören pa tistega, ki ne pazi, ki se nečesa ne drži. Od tega prideta nedvomno slovenski besedi veren in neveren, ki pomenita človeka, ki se verskih naukov drži ali ne drži.

Zanimiv je tudi staronordijski izraz vítringr, ki je pomenil modrega človeka. Odtod morda izraz Viktring, ime vasi pri Celovcu? To bi dajalo sklepati, da je bil v karantanskih časih tam kak funkcionar, morda neke vrste sodnik ali čarovnik, videc. Besedo vítringr bi namreč lahko spravili v zvezo s staronordijsko besedo vittí — čarati, in s švedsko besedo vita z istim pomenom. Tudi ime Vitranec pride najbrž iz besede vitran — čarovništvo, videnje.

B R A V C E M !

S tem končujemo objavljanje razprave »Pokristjanjenje Slovencev«, ker bo izšla v kratkem v knjigi, v razširjeni in izpopolnjeni obliki, pod naslovom »Skandinavski izvor Slovencev«.

GOSPODARSTVO**Barvanje in razbarvanje vina**

Večkrat se pripeti, da nima vino prave barve. Če je premočna, je potrebno vino razbarvati, če pa je barva prešibka, je potrebno vino pobarvati.

Razbarvanje vina

Preveč barve ali nepravilno barvo imajo tista bela vina, med katera smo že v moštu primešali nekaj mošta od črnega grozdja, ali bela vina, ki so bila čeprav le malo časa, v sodu za črno vino, ali bela vina, ki so zaradi nepravilnega ravnanja močno porjavela, in podobno.

Vina razbarvamo s posebnim razbarvilom (decolorante), ki je naravno (iz žganih kosti) ali umetno. Določeno količino razbarvila najprej v brentici premešamo z nekaj litri vina, potem zlijemo v sod in premešamo, po 10 dneh pa pretočimo. Količina razbarvila je odvisna od šibkejše ali močnejše barve. Navadno je navedeno na ovojni, koliko razbarvila je potrebno uporabljati v posameznih primerih. Če smo prvokrat odvzeli premalo barve, lahko postopek ponovimo.

Barvanje vina

Danes raste povpraševanje po črnih vinih, po belih pa pada. Tako je vsaj s širšo potrošnjo. Premalo črna so vina, med katera smo v moštu primešali kaj belega mošta, ali je vino od trta, ki že po svoji naravi nimajo močno barvanega mošta in nato vina. Taka sorta je merlot, ki ima stalno bolj rožnati podobno barvo kot črni. Imamo pa še druge sorte, ki dajo premalo barvano vino. Kakšenkrat pa hočemo spremeniti v črno tudi kakšno belo vino.

Za barvanje vin imamo na razpolago v Italiji samo enocianin, in sicer v prahu ter

v tekočini. Oba sta pripravljena iz čistih grozdnih lupin. Enocianina v tekočini moramo dodati navadno najmanj 1 kg na hl, največ pa dodamo po 3 kg, ker se drugače okus vina spremeni. Enocianin v tekočini se navadno zmeša z nekoliko vina, potem zlije v sod in dobro premeša. Z enocianinom v prahu ravnamo enako. Navadno vzamemo 1 do 4 dkg enocianina v prahu, mešamo najprej v prav majhni količini vina, potem v vedno večji količini in končno v brentici, nakar zlijemo v sod in dobro premešamo.

V Italiji je za vsa druga živila in poživila dovoljena umetna rdeča barva, samo za vina ne. Kdor bi jo uporabljal in bi oblast to ugotovila, bi moral plačati globo po 1000 lir od litra vina in bi mu zaplenili vse vino. Tako stroge odredbe so v Italiji zato, ker hoče vlada prisiliti vinske industrialce v severni Italiji, da kupujejo za mešanje med šibka vina Padske nižine vina iz Sicilije in sploh iz južnih krajev. V Jugo-

slaviji niso tako strogi in jim ni treba zaščititi nobene vinske proizvodnje. Zato pa v Jugoslaviji uporabljajo umetno barvo tudi vinarske zadruge. Posebno v Jugoslaviji hočejo pivci predvsem črna vina.

Za barvanje belih vin dobimo tudi v trgovini posebna barvila, a naš praktični kletar jih ne uporablja, ker si barvilo ne pripravim sam. V ta namen vzame 1/2 kg sladkorja in ga strese v prazno ponev. To dene na štedilnik, v katerem gori dober ogenj. Sladkor v ponvi stalno meša z leseno žlico ali paličico. Sladkor se raztopi, potem porumeni v karamel, mi pa le naprej mešamo. Naekrat se sladkor hoče dvigniti. Tedaj odstranimo ponev in zlijemo vrhu karamela liter vrele vode, katero smo že prej pripravili na štedilniku. Premešamo, da se ves karamel raztopi. Tako dobimo barvo. Preden jo zlijemo v sod, jo premešamo z manjšo količino vina, potem z večjo in ko je te mešanice vsaj dvakrat toliko litrov — kot je hl vina v sodu, zlijemo v sod in prav dobro premešamo. Po par dneh kontroliramo, če smo z dobljeno barvo vina zadovoljni. Če se nam barva zdi prešibka, lahko postopek ponovimo.

Holandsko vrtnarstvo

Vrtnarstvo zavzema v Holandiji zavidljivo vlogo, v vrtnarstvu samem pa pridelovanje paradižnikov. V letih 1964 in 1965 je dosegel pridelek paradižnikov 3.000.000 stotov, od katerih veliko večino izvozijo, največ v Zahodno Nemčijo, pa tudi v Anglijo in druge države. Važna vrtnarska pridelka so še kumarice in solate, ki so tudi važen predmet izvoza. Po načrtu bi moral leta 1970 pridelek kumaric preseči 2 milijona stotov in od teh bodo načrtoma izvozili 75%.

Velik del holandske povrtnine zraste v

ogromnih rastlinjakih, kjer gojijo tudi sadno drevje in trto. Sadje celo izvažajo. Torej ni Holandija znana samo po svojih cvetlicah, čebulnicah in visoko molznih kra- vah.

FRANCIJA IZVAŽA KORUZO

Od vseh držav EGS (Evropska gospodarska skupnost) pridelava edino Francija toliko koruze, da krije lastne potrebe in da ostane še precej za izvoz. V zadnjem gospodarskem letu je izvozila 18 milijonov stotov, večinoma v notranjosti EGS.

Spomini iz prve svetovne vojne

■■■ 69 ■■■■■ V RUSKEM UJETNIŠTVU ■■■■■■■■■■ Inž. J. R. ■■■■■

Čumak je javil v kuhinjo, da smo že zbrani, in kmalu so prinesli večji lonec z zajemalko, zajemali pa smo si sami. Razkuhan krompir z ječmenom, vse na mesni juhi in primešanih nekoliko malih koščkov mesa. Ta »sup« je bil izvrsten, boljši od onih, ki so nam jih kuhali v Todoreštih. Bog daj zdravja in sreče praporščaku! Nekateri so jedli s kruhom, drugi brez, a lonec smo izpraznili.

Nekateri so jedli tudi od pečenke, a vsem je ostalo še za večerjo.

»In kaj sedaj? Ste si nakupili vse potrebno?«

»Jaz bi šel domov,« se oglasi eden.

»Jaz tudi.« »Jaz tudi.«

Izkazalo se je, da smo bili vsi za povratek. Naročili smo Čumaku, da naj napreže, jaz pa sem vprašal, če smo kaj dolžni. Nič.

»Kako pa je s čajem od zjutraj?«

»Je plačal voznik.«

A to ne grde, da bi Čumak plačeval za nas.

Vprašal sem ga, koliko je plačal za nas, a je odgovoril, da gre vse na en račun, hlevnina in čaj, da je »barin« tako naročil. Pa naj gre. Čim je bilo napreženo, smo se

odpeljali, po isti poti, kot smo se pripeljali zjutraj. Ni še bila ena popoldne.

Vprašal sem tovariše, kako se počutijo? So zadovoljni? Zadovoljni so bili vsi, a vsi so tudi več pričakovali. Utrujeni so bili. Pili pa nismo nobenega alkohola. Jaz bi bil tako rad vsaj pol kozarca vina. Tudi mi, so rekli drugi. Ga gremo pa pokušat v Todoreštih v »lavko«. Še Čumaka povabimo s seboj,« smo sklenili.

Imeli smo namen ustaviti se na onem velikem posestvu, kot smo zjutraj govorili, pa ni bilo nič. Ko smo prišli tja, sta nas dva že čakala in rekla, naj se peljemo kar naprej, ker se gospodar boji, da bi mi organizirali kakšno zaroto ali kaj podobnega. Seveda je bil to prazen strah, a tako je bilo.

Rečeno nam je bilo, da moramo biti ob 4. uri doma, a bili smo še prej. Čumaku smo se zahvalili in ga povabili na kozarec vina. Odgovoril je, da mora podati kratko poročilo ravnatelju, čim bo sinu izročil žrebce, potem pa da pride za nami v »lavko«. To je isto kot trgovina, le da je »lavka« v Todoreštih prodajala vse od tobaka in živeža do vina. Bila je edina trgovina in druge gostilne tudi ni bilo. Ko smo odšli, kar smo kupili, smo šli. Nihče se ni

obotavljal. Bili smo pač žejni. Zanimalo nas je tudi spoznati nedeljsko popoldansko življenje v zakotni moldovski vasi.

Po vasi je bilo mirno in tiho. Par psov je lajalo na nas, a drugače nismo videli drugega kot nekaj žensk v pogovoru pred siromašnimi bajtami, pred eno pa se je igrala večja skupina otrok.

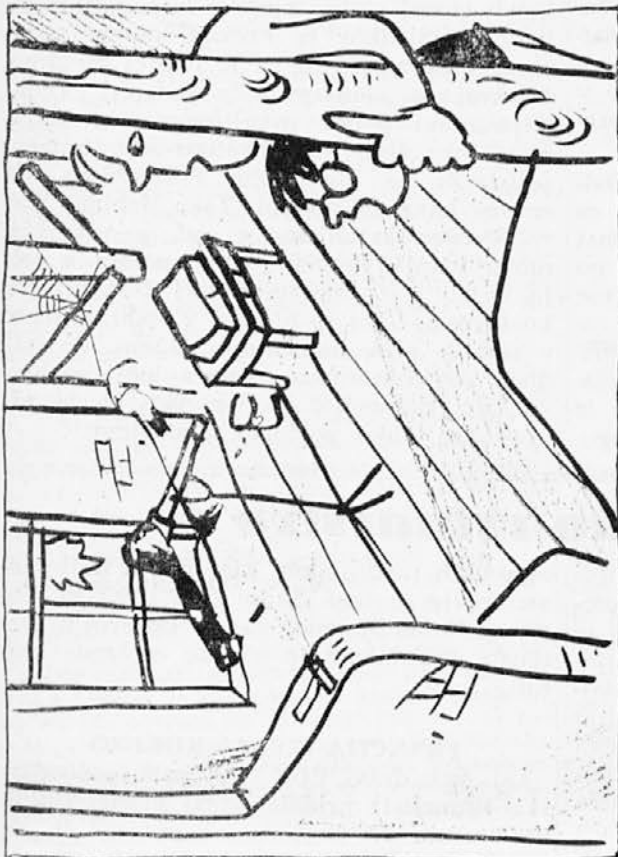
»Lavka« je bila v drugi, spodnji polovici vasi. Hiša je bila nekoliko odmaknjena od glavne vaške poti, tako da je bilo pred njo večje neograjeno dvorišče. Ko smo stopili v hišo, oziroma v precej velik prostor, smo našli tam pet moških, med njimi dva stalna delavca na preizkuševališču. Pozdravila sta nas. Takoj se je pojavil tudi gospodar, ki nas je tudi prav lepo pozdravil in vprašal, kaj želimo. Rekli smo, da želimo vina, če je dobro. Takrat pravi Griši, glavni moldavanski delavec na preizkuševališču, da je vino res dobro in da »lavkar« že dolgo ni imel takega. Ta pa nas ni vprašal, koliko vina želimo, marveč je samo silil moldavansko skupino petih, naj hitro izpijejo, kar so tudi storili. Vzel jim je kozarec in steklenico ter izginil nekam v ozadje. Čez par minut se je vrnil in nam prinesel steklenico črnega vina in en kozarec. Vse je kazalo, da istega, iz katerega so pili Moldovani. Vprašali smo po drugih kozarcih, a za odgovor smo dobili »njet«. Kaj imajo samo en kozarec? Najbrž tudi eno samo steklenico, ki je držala kakšne 3/4 litra. (Dalje)

Srečka na podstrešju

Riše ANDREJ NOVAK

25

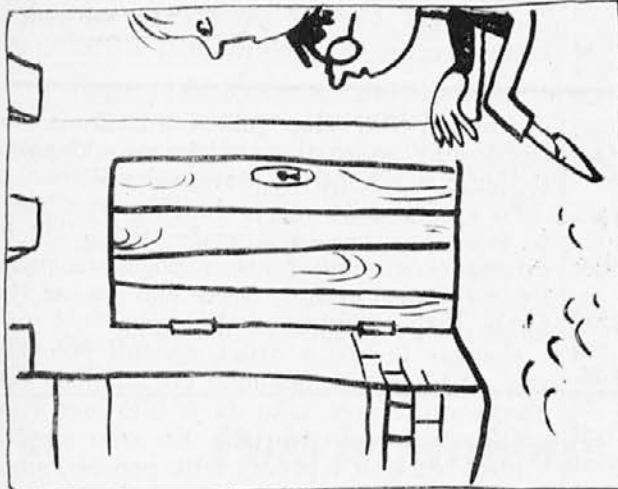
Piše TONE FORNEZZI

Darčko je prav na koncu podstrehe v potemneli opečnati steni našel špranjasta lesena vrata. Nekaj časa sta napeto poslušala pred vrati. Ker ni sta slišala prav ničesar, je Darčko tiho pokljunkal. Vrata so bila zaklenjena.

Marko je tedaj potegnil iz žepa svoje ključce in začuda, ključ od domačih vznihi vrat je tiho škrtnil v zarjaveli ključavnici.

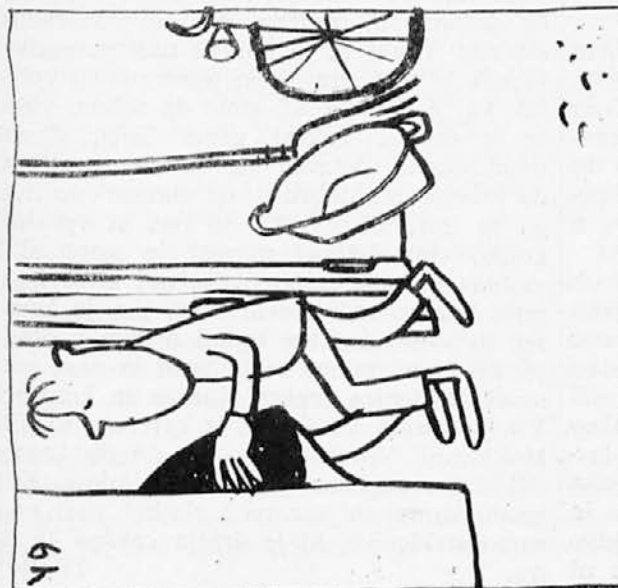
Vrata so se odprla.

razbija v grlu. Prijel je Marka za roko in krado-ma sta po pristih zavila na temno podstrešje.

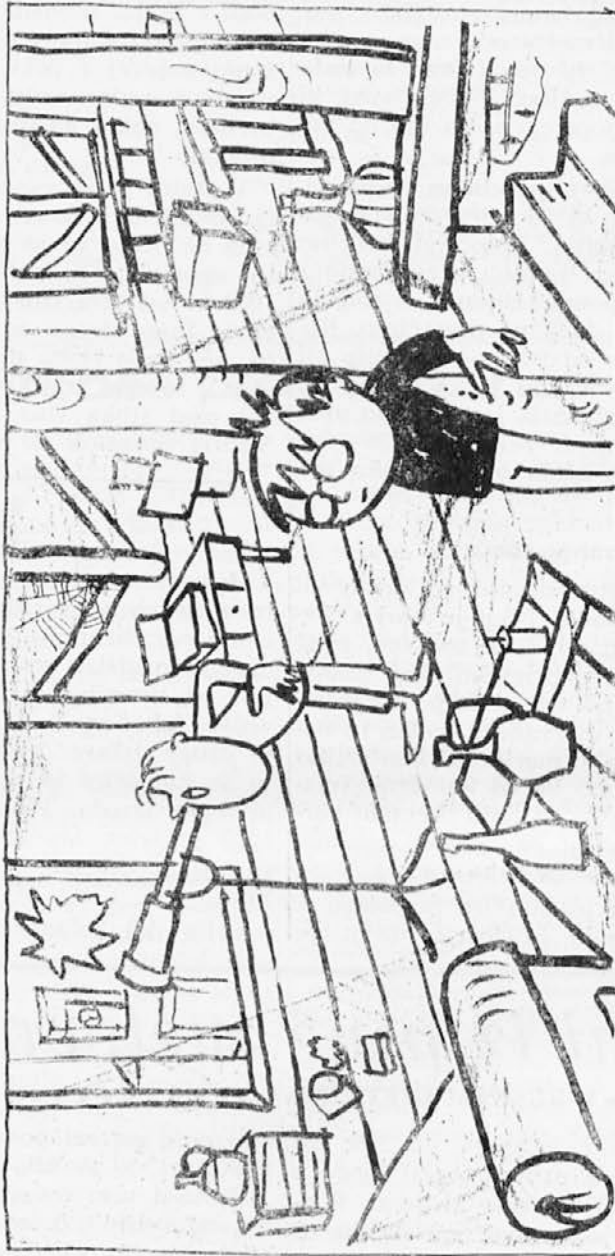
Tiho kot mačka sta se previdno sukala okoli prašnih tramov in Darčko se je bolj in bolj zdelo, da ima prav. Na podstrešju ni bilo žive duše. Vendar se je začudil: nikjer ni videl mansardnega okna, skozi katero je zlezel nepridiprav.

Smukala sta se po podstrešju sem in tja in

49. Previdno sta odškrnila vrata in drug za drugim lahko stopila naprej. Na podstrešju je bil gost, čuden somrak. Tu in tam je sončni žarek skozi špranjo v opeki paral poltemo. Na podstrešju je bilo vroče in zatošlo.

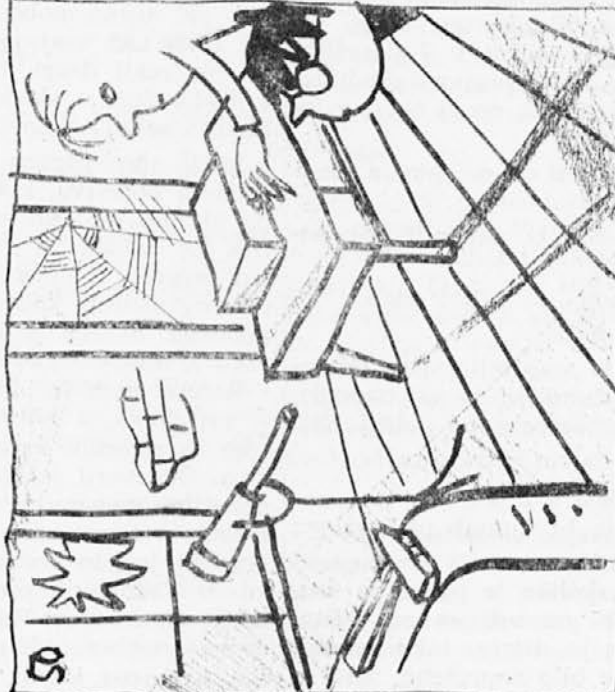
Nekaj časa sta tiho in negibno stala ob vratih, da so se jima oči privadile teme. Darčko, ki je lahko zaprl vrata za seboj, je čutil, kako mu srce

»Veš kaj?« je tiho šepnil Darčko. »Mislim, da smo razen našega leksikona odkrili tudi velike lorove. Pogledaj skozi daljnogled!«

Marko je pogledal skozi teleskop, ki je bil usmerjen skozi okno poslovne stavbe CENTRO IMPORT EXPORT, in tik pred seboj zagledal veliko železno blagajno z nekakšnimi urami na vratih.

»Blagajno ogledujejo, da bi tako izvedeli šifro, jo odprli in izropali. Raje kar pojdiva!«

50. Marko in Darčko sta kot vkopana obstala ob škripajočih vratih.

V tesni podstrešni kamri z mansardnim oknom na koncu je na trinožnem stojalu stal ukradeni teleskop. V kotu za vrati je bila na pol polomljena zofa, ob sosednji steni pa je med razmetano kramo, prašnimi zaboji, steklenkami stala majava miza s kovečkom na njej.

Presenečena sta stopila naprej.